

TOLNA MEGYEI SZILÁRD LEÓ FIZIKAVERSENY

Paks, 2013. március 7. 9-12 óra.

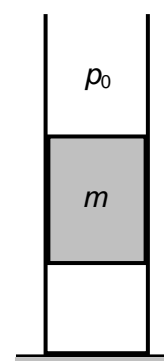
12. osztály

1. Egy egyenes mentén mozgó, $m = 0,5$ kg tömegű, pontszerű test egyenletesen gyorsuló mozgást végez. Az időt egy bizonyos időpillanattól mérve, az időmérés harmadik másodpercében a test $\Delta s_3 = 4$ m utat tesz meg. Az ötödik és második másodpercekben megtett utak különbsége pedig 2,4 m.

a) Határozzuk meg a pontszerű test gyorsulását!

b) Mekkora a test mozgási energiája az időméréstől számított $t_1 = 5$ s időpillanatban?

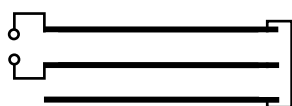
2. A függőleges, $A = 1$ dm² keresztmetszetű, alul zárt, magas hengerben lévő, $m = 20$ kg tömegű dugattyú bizonyos mennyiségű kétatomos gázt zár el. A külső légnyomás $p_0 = 10^5$ Pa. A dugattyú és a henger fala közötti súrlódás a dugattyú nyugalmi helyzetében elhanyagolható, a dugattyú mozgása során azonban, a dugattyúra állandó, $F_s = 400$ N nagyságú súrlódási erő hat. A hengerben lévő gázt lassan melegíteni kezdjük. A dugattyú elmozdulása abban a pillanatban, amikor az addig közölt hő nagysága $Q = 1880$ J, $d = 30$ cm. $g = 10$ m/s².

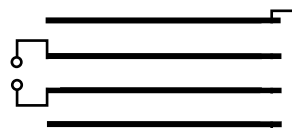
a) Mennyi munkát végzett a táguló gáz az elmozdulás során?

b) Mekkora távolságra volt a dugattyú a henger aljától a melegítés előtt?

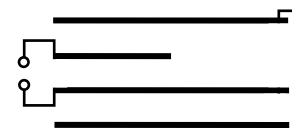
3. Azonos, nagy felületű fémlapokból kondenzátor-rendszereket alakítunk ki úgy, hogy az egyes fémlapokat vezetővel összekapcsolunk, és két lemezt pedig kivezetéssel látunk el. A lemezek mindegyik elrendezésben d távolságra vannak egymástól, ahol d sokkal kisebb, mint a fémlapok méretei. A c) elrendezésben egyik lemez területét a felére csökkentettük. Két, d távolságra lévő fémlapból kialakított síkkondenzátor kapacitása $C = 14$ pF lenne.

a)

b)

c)

- a) Határozzuk meg az *a)* és *b)* esetben a kondenzátor-rendszer kapacitását!
- b) Mennyi energiát tárol a rendszer a *c)* esetben, ha egy $U = 100 \text{ V}$ egyenfeszültségű feszültségforrásra kapcsoljuk?
4. Magyarország tervezi, hogy a jövőben a Paksi Atomerőművet újabb blokkokkal bővíti az ország villamosenergia ellátásának zavartalan fedezése céljából. Tervben van két, egyenként 1000 MW villamos teljesítményű reaktor-blokk létesítése. (A mostani 4 blokk összes villamos teljesítménye 4 x 500 MW.)
- a) Mennyivel növekedne ekkor az erőmű napi urán-üzemanyag felhasználása, ha a mostani szükséglet blokkonként 16 t/év dúsított urán? A blokkok évi 330 nap üzemidejével számolhatunk.
- b) Mekkora az urán-üzemanyag fajlagos energiatartalma MJ/kg egységekben? Hányszor nagyobb ez a földgáz 34 MJ/kg fűtőértékénél? A mostani blokkok termikus teljesítménye egyenként 1470 MW.
- c) A dúsított uránt tartalmazó üzemanyagban "kiégéskor" mekkora tömegszázalékkal csökken az urántartalom, ha egy 235-ös uránatommag elhasadásakor 32 pJ energia szabadul fel? (A felszabadult energiát teljes egészében az uránmagok hasadásából vegyük!)

*Dr. Kotek László, Dr. Szűcs József
PTE TTK Fizikai Intézet*

EREDMÉNYES VERSENYZÉST KÍVÁN A VERSENYBIZOTTSÁG!